نامەیەکی کراوە بۆ
بەرێز سەرۆکی هەریمی کوردستان
کامیل ژیر*

****

ئاخۆ چی لەوە باشتر ئەبێ کورد مافەکانی بە ئاشتیانەو لەریگەی وتووێژەوە بەدەسبێنێ وەك لەزۆر بۆنەدا بەریزتان جەخت لەسەر ئەم چەمك و دیدوبۆچوونە ئەکەنەوە !؟

من نازانم ئەم قسەیەتان بۆسیاسەتە ؟ یا لە تەواوی باوەڕتانەوەیە ؟ بۆ هەر مەبەستێبێ ، ئەوا هیچ کام لەو دەولەتانەی کوردستانیان داگیر کردوەو مافەکانی کوردیان زەوتکردوە ، نە بەم قسەیە هەڵئەخەلتێ و نە هیچ مافیکیش بەئاشتیانەو لەریگەی وتوویژەوە بەکورد رەوا ئەبینێ . بۆ راستیی ئەم قسەیەمان ، با ئاوڕێك لەمیژوو بدەینەوە :

لەتیکچوونی دەولەتی مادەوە , کام لە دەسەلاتدارەکانی تورك و فارس و عەرەب , نەك مافی چارەنووس ، بەلکومافی خویندن و نووسینیشیان بەکوردی بەکورد رەوا بینیوە !؟ خۆ بەدرێژایی ئەو سەدان سالە کورد هەر بە شەرو بەچەك داوای مافەکانی خۆی نەکردوە ! راستییەکەی ئەنجامی پێکەوە ژیانی کوردو ئەو نەتەوانە بە دریژایی میژوو ، نەك هەر لەکاتی شەردا بەلکو لەکاتی ئاشتیشدا ، هەر کوشتارو تواندنەوەی کوردو تالانکردنی سامانی سەرزەوی و ژێرزەویی کوردستانبوە .زلهیزەکانی دنیاش ، بە یەکیتیی سۆڤیتی جاران و روسیای ئیستەشەوە ، هەمیشە هەر لایەنگر و یارمەتیدەری ئەوانبوون .

ئەگەر لە دیوی ئاوەڕووی ئەو چەمك و دیدو بۆچوونەشەوە هەلویستەیەك بکەین ، ئەبینین کە ئەگەرجارجاریك کورد نیمچە مافیکی دەسکەوتبێ ، تەنیاو تەنیا لەریگەی هێزەوە دەسیکەوتوە . لە عیراقدا : شۆرشەکانی شیخ مەحمودو راپەرینی 6 ی ئەیلول وایکرد کە خویندنی سەرەتایی لەناوچەی سلیمانیدا بەکوردیبێ . شۆرشی ئەیلول (بەیانی 11/ئازار)ی وەبەرهێنا ، شۆرشی گولان و شۆرشی نوێ کارکردی یارمەتیدەربوو بۆ ئەم قەوارەیەی ئیستای هەریم. لەتورکیاشدا لوولەی توفەنگەکانی پەکەکەیە رژیمی تورکی ناچارکردوە بۆ کرانەوەی دیموکراتیوئیستا دان بەوەدائەنین کە لەتورکیادا کوردیش هەیە , جارەناجاریکیش ئەگەر لە هەلیکی ئاشتیانەدا دەسکەوتیکمان بۆ ریکەوتبێ وەك ئەوەی پەیمانی سیڤەر یا کۆماری کوردستان لە مهاباد یا دەستوورەکەی قاسم، ئەوا چونکە ئەوانە بە بازوەکانی کورد خۆی نەبوون و دواییش هیزیکی چەکداری کاریگەری کوردی نەبوە بیانپاریزێ،زۆری نەخایاندوە بە کزەبایەك هەموو گەلاکانیان هەڵوەریوە .ئەومژدە خۆشەش کە لە وتاریکدا ئاماژەتان بۆکرد،هەرچیبێ، ئەویش هەر بەهێز ئەپارێزرێت !.. لەسەر ئاستی جیهانیشدا ، بۆ نموونە : هاوسەنگیی هیزی چەکداری ئەلمان و

فەرەنسا کۆتایی بەکیشەی ئەلزازو لۆرین هینا ، بۆمبا ئەتۆمیەکانی ئەمریکا کۆتاییان بە جەنگی جیهانیی دوەم هینا . بەکورتی ، لەسەرەتای میژووەوە ، هەر هیزو چەك کارکردی یەکلاییکەرەوەی کێشەکانبوە . ئیستەش ئەو کۆمەلگە دەولەتی و مرۆییانەی گۆرانیی خۆشی ئاشتی و ماڤ مرۆڤ ئەچرن ، لەهەر کاتیکیدی زیاتر گەشە بە هەموو جۆرە چەکەکانیان ئەدەن !

لەسەرەتای سالی 1994ەوە بۆنی خوینی شەری ناوخۆ ئەهات .وەك هەولیك بۆریگرتن لەو شەرە، رۆژی 1994/3/30 لە سەری رەش هاتمە دیدارتان . یەکیك لە تەوەری باسەکانمان ئەوەبوو وتم باشترین ریگری لەو شەرە ، ئەوەیە پارتی و یەکیتی ببن بەیەك ، با هەر ئێوە سەرۆك و مام جەلالیش سکرتیربێ و...هتد پێشتریش رۆژی 1994/3/23 لە قەلاچوالان بۆ هەمان مەبەست دیدەنی بەرێز مام جەلالم کرد ، لە وەلامدا بەرێزتان سەرگروشتەی ئەو کابرایەتان بۆگیرامەوە کە لەگوێ دەریایەك هەر بەجامێك ئاوی دەرئەهیناو رۆیئەکردەوە ناو دەریاکە !! لێیانپرسی ئەوە چیئەکەیت ؟ وتی ئەمەوی ئەم دەریایە بکەم بەماستاو ! وتیان جاچۆن ئەوە ئەکرێ ؟ وتی منیش ئەزانم ناکرێ، بەلام ئەگەر کرا ، ئاخۆ چ خێرێکم دەسئەکەوێ !؟ئنجا وتتان راستە ئەگەر ئەو دوو حیزبە ببن بەیەك ئاخۆ چ خێریکمان دەسئەکەوێ ، بەلام ئەو بوونبەیەکە وەك ئەو ماستاوەیە !. ئەوەبوو دوای هەلگیرسانی شەرەکەش ، لیژنەی کۆششی نەتەوەیی کەوتە هەولیکی زیاتر بۆ راگرتنی ئەو شەرەو هەندەی نەمابوو ئەو لیژنەیەش بکەویتە بەر دەزریژی کەمینیك و چارەنووسیان ببیتە چارەنووسی شەهیدی کوردایەتی و هەولی ناوبژی خوالیخۆشبوو جەلالی حاجی حسەین کە ئیستا ناوی لەکولەکەی تەرپشدا ناهێنرێ .

ئیستە جێی خۆیەتی منیش بپرسم : ئایا مەسەلەی مافی کورد بەئاشتیانەو بەوتوویژ ، وەك ماستاوەکەی ئەو کابرایە نیە !؟یابەبێ هێزیکی چەکداری هاوتای هیزی چەکداری عیراق ، ئەم قەوارەیەی هەریمیش هەمان چارەنووسی کۆمارەکەی مهابادی نابێ هەرکاتێ عیراق کەوتەوە سەرپێو بوەوە بەعیراقەکەی جاران ؟؟ ئاخۆ ئیستە لەپایچی دەسەلاتی بەغداد لەمامەڵەیەکدا هەر لە ئەمریکابایی 3,5ملیار دۆلار چەك ئەکرێ؟ لەکاتیکدا لەژێر هیچ هەرەشەیەکی دەرەکیدانیە بەحوکمی ئەوەی ئەندامی UNە کە ئەبوو لەبەرامبەردا دەسەلاتی هەولیریش نیو ئەوەندە چەکی بەرگریی بکریایە لەبەرئەوەی لەژیر چەندین هەرەشەی دەرەکیدایە .

شاردراوە نیە کە بەدریژایی میژوو ، ماف هەر بە زەبری هیزوچەك سەندراوە . ئەگەر هەندێ جاریش بە وتوویژ وەرگیرابێ، ئەوە لەپشتی ئەو وتوویژەوە ، چەك و هێز هەبوە .ئەم هاوکیشەیە هەر وابوەو هەر وایەو هەر واش ئەبێ. کوردواتەنی : کوتەك ئەزانێ قۆناغ لە کوێیە . بۆیە ئەبوو ئیستە لەهەندێ بۆنەدا بە سەدان دەبابەو فرۆکەی جەنگیەوە نمایشی سەربازی لە شەقامەکان و ئاسمانی هەولیردا بکرایە ، بۆ ئەوەی لەترسی ئەو هیزە ، مافەکانی کورد دابینبکرایەو بپاریزرایە و هیچ نەیاریك پرکێشی ئەوەی نەکردایە پێبخاتە خاکمان ، نەك لەبەرخاتری قسەی خۆشی

(ئاشتیانەو وتوویژ !!)یا خۆخەڵەتاندن بەدەستوور کەهیچیان لێسەوزنابێ.. بووجەی هەریمیش

ئەوەی تیائەبێ ئەگەر تالاننەکرێ. داهاتەکانی هەریمی کوردستان ، بەبەراورد لەگەڵ رێژەی دانیشتواندا ، لە هی هەندێ ولاتی دەوروبەر زیاترە کەئەوان پێیبوونەتە خاوەنی هەموو جۆرە چەکیکی زەمینی و ئاسمانی .. گوێش مە دەنە دەستوور ریگەی ئەوە ئەدا یانا ؟. کێ لە عیراقدا کۆڵی بە دەستوورەوە هەڵگرتوە ؟ ئەگەر دەستوور پەیرەو بکرایە ،ئەبوولەپیش 2007ەوە مادەی 140 جیبەجیبکرایە !! ئەوە لەبێهیزیی ئیمەوەیە کە ناوچە داگیرکراوەکان ناخرینەوە ئامێزی هەریم . دەستوور لەم ولاتانەی دەوروبەردا ، وەك سەدام ئەیوت (پەڕەکاغەزیکە ئەمرۆ ئەنوسرێ و سبەینێ ئەدڕینرێ)

دلنیام ئیوەش پیتانخۆشە هیزیکی بەرگریی لەوجۆرەمان هەبێ ، بەلام چاو ئەبینێ و دەس کورتە(العین بصیره والید قصیره) دواییش دێمە سەرئەوەی بۆچی ئەو دەستە کورتە ؟باجارێ ئاماژەیەکی خێرا بۆ حکومەتی هەریم بکەین :

لەهەموو دنیادا خەلك بۆیە حکومەت هەلئەبژیری ، بۆئەوەی ئەو حکومەتە فەرمانرەوابێ و یاسا سەروەربێ. کەچی لەم هەریمەی ئیمەدا تا ئیستەش تەنیا دووحیزبەکە فەرمانرەواو سەروەرن ! ئەوەش گرێکوێرەی هەموو کیشەکانە . ئەشێ بەریزیشتان ئەوەی پیخۆشنەبێ . بەلام هەر پیخۆشنەبوون بەسنیە . ئەبێ یا ئەم دیاردەیە نەهێڵن ، یا ئەو سەرۆکایەتی هەریمەتان قبووڵ نەبێ.چارەسەریش کاریکی ئە وەندە گراننیە . **لە هەلبژاردنەکانی داهاتوودا ، هەر هەلبژاردنێکی پاکژ ، لەهی پەرلەمانەوە تا هی سەندیکا یەك ، چ لایەك زۆرینەی دەنگی هینا با ئەو لایەنە دەسەلات وەرگرێ** وئەوانیدی ببنە چاودێر بەسەر دەسەلاتەوەو واز لەو هاوپەیمانیە بینن کە لەپیناوی دابەشکردنی ساماندایە . ئەوهاوپەیمانیە دریژەدانە بە دیاردەی شوومی پەنجا بەپەنجاو هەموو گەندەلیەکان بە شەڕە شەرمەزارەکەی ناوخۆشەوە . بەلێ هەر ئەو دیاردەیەیە بۆتە هۆی ئەم ئەنجامە خراپانە :

1-یەکنەگرتنەوەی دوو ئیدارەکە بەتەواوی .ئاخر ئەمە هەتاکەی !؟ ئیستە کەس نازانێ ئەم هەریمە یەك حکومەتی هەیە یا دوو!؟ راستیەکەی لە نیوان یەك حکومەتی و دوو حکومەتیدا حکومەتێکی کارا ونبوە ، یائەکرێ بلێین حکومەتیکی کەمئەندام(معوق)هاتۆتە بەرهەم !! بەهەمانشێوە پەرلەمانیش !!.ئەم مۆدیلی دووسال بە دووسالەی حکومەت و پەرلەمانەش هەر دریژەدانە بەدیاردەی شوومی پەنجا بەپەنجاکە !.

2-تالانکردنی سامانی هەریم لەلایەن دەسڕۆیشتووی حیزبەکانەوە.ئەمەشیان تا کەی و کەی پڕئەبن !؟پێویستنیە حیزب بەسامانی گشتی بژی ، یاحیزب سوودمەندی یەکەمبێ لەپرۆژە گشتیەکان . لەدنیای دیموکراسیدا حیزب بەئابوونەی ئەندام و پرۆژەکانی خۆی ئەژی .ئیتر کاتی

ئەوە هاتوە كۆتايى بەو مۆديلە حيزبيە بهێنرێ كە خەلكانێكى بێ بەرهەم كردويان بە خەڵوەتگەی پەككەوتوان(دار العجزە)بۆ بژێوی و دەولەمەندبوونی خۆيان !.

3-دروستنەكردنی سوپايەكی يەكگرتووی بەرگری و پرچەككردنی، ئەی ئەمەيان بۆكەی !؟نابێ لەوەزياتر چاوەروانی رەزامەنديی كەسانيدی بێن .ئەوە ئەركی سەرۆكی هەريمە و ئەنجامنەدانی لەئەستۆی ئێوەيە .

4-رەهانەكردنی دەستی ديوانی چاوديری دارايی و پێكنەهێنانی دەزگايەكی پاكژی(نەزاهە)ی كارا بۆبنەبڕكردنی گەندەڵيەكان . تاكەی!؟ .

5- چەندين و چەندين پرسياريتری بێ وەلام .....

ئەوانەن بوونەتە هۆی دەسكورتيەكە.

جگەلەوانە ، لەرووی دەروونی(سايكۆلۆجی)شەوە ، وتاری(ئاشتی و وتوويژ) و پەروەردە نەكردنی تاكی كوردو سوپايەكی كوردی بەگيانی كوردايەتی شۆرشگيرانە , لە حەماسی نەتەوەيی و ئامادەيی بۆ خۆبەخشين لەپيناوی كوردستاندا ، كەم ئەكاتەوە .بەبێ حەماسی نەتەوەييش ، ئەركی هيزی چەكدار، بەهيزی پيشمەرگەشەوە ،لەئەركيكی وەزيفيی رۆتينی تيپەڕناكاو نابيتە ئەو هێزەی لەرۆژی تەنگانەدا پشتی پێببەسترێ هەرچيچەندێ ژمارەی زۆرو چەكی زۆربێ !.

كوردستانيش هەر بريتينيە لەم 3 پاريزگايە.هيشتا كاروانەكە زۆری ماوە بگاتە مەنزڵ .

سەدام حسەين لەوتاری(خندق واحد ام خندقان)دا ئەلێ :- ئەبێ كاريكی وابكەين كورد نە لەباری مادی(هيزی چەك) نە لەباری مەعنەوی(دەروونی) نە لە ئيستاداو نە لەپاشەرۆژدا دەسەلاتی ئەوەی نەبێ لەعيراق جيابيتەوە- واتا دەولەتی سەربەخۆی خۆی نەبێ و هەر كۆيلەبێ ! .نەبوونی سوپايەكی كورديی پڕچەكی كاريگەر،خواست و ئاواتەكەی سەدام و هەموو نەيارانی كوردە !.

بەهيوام ئەم چەند ديڕە بە سنگيكی فراوانەوە وەرگرن و هاوكارييەكبێ بۆگێڕانەوەی هاوسەنگی بۆترازوە لاسەنگەكان كەئەوە ئەركی سەرشانی ئێوەيەوهيچ بيانوويك نابيتە پاساو بۆئەنجامنەدانی، ئەگينا ميژوو رەحم بەكەس ناكا.

لەگەڵ ريزو سوپاسم

* سەرۆكی كۆنگرەی نيشتمانی
لە باشووری كوردستان